

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega naslpa 2.

Inserati se računajo :: po dogovoru. ::

Izhaja vsak četrtek popoldne.
V slučaju praznika dan poprej.
Cena:
za en mesec Din. 4
za četrt leta „ 12
za pol leta „ 24
Posamezna štev. stane 1 Din.
Uredništvo:
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pošta se ne sprejema.

Mezdno gibanje sloj. rudarjev pri Trboveljski premogokopni družbi.

Večkrat smo že pisali po časopisih članke in dopise o neznosnem gospodarskem položaju slovenskih rudarjev. Rudarski delavci so temelj industrijskega in gospodarskega življenja. Rudarji so dali za povzdigo gospodarskega življenja nešteto žrtv svojih življenj. Statistika ponesrečenih rudarjev se letno povišuje. Po teh ponesrečenih žrtvah so ostali tisoči nepreskrbljenih otrok. Njihovi očetje so dali življenje za pridobitev črne hrane za stroje, parobrode in tovarne.

Ti otroci so brez vseh sredstev, vrženi so na pokvarjene ulice, prepuščeni samim sebi brez vzgoje, brez nadzorstva. Kdo je temu kriv? Trb. prem. družba, kateri stremi ter jemlje v svoje blagajne nadvrednost dela.

Širša javnost si niti od daleč ne predstavlja, kako naporno je delo rudarjev. Globoko pod zemljo, le lesene opore drže obok nad glavo, da se ne zruši ter pokoplje pod seboj črnega suznja, koplje rudar v zadušljem zraku v vročini, ki presega dostikrat čez 36 stopinj, pri motni svetilki, v zraku, ki je prenasičen s strupenimi plini, kjer ne more goreti svetiljka, ne more človek živeti. A iznašli so tudi tu pripomočke in sicer dobe v tako slabem zraku rudarji električne svetiljke, da garajo in spravljajo na dan podzemeljska bogastva. Ker se nahajajo v teh podzemskih hodnikih tudi vžigalni plini se zgodi čestokrat, da se vnamejo, sledi eksplozija — človeške žrtve — rudarji, kot se je to že zgodilo v Trbovljah, kjer so ti plini zahtevali 6 do 10 življenj.

Delo rudarjev je vedno spojeno z življenjsko nevarnostjo. Ne ve ne dneva, ne ure, ne minute, kedaj ga zaloti smrt, ali bo prišel še živ iz podzemeljskih votlin. Čestokrat se zgodi rudarju, da koplje premog, katerega potrebuje za skoro sicer v naši državi, ako ne doma, da si kuha, pa vsaj tedaj, ko se pelje po železnici. Ako se ne vozi po železnici, pa potrebuje orodje, s katerim obdeluje zemljo, šiva obleko ali si izdeluje obutev, — a sam biva na mrzlem. Ni ga skoro človeka, ki bi ne imel ali rabil industrijskega izdelka, kjer igra poleg svojo vlogo premog. Da nimamo premoga, ne bi mogli voziti železnice, ne parobrodi, ne obratovati tovarne, od koder prejemo razno orodje in domače potrebščine.

Kljub temu, da igra premog tako važno vlogo v gospodarskem življenju, je premogar rudar skoro najslabše plačan. Čim več nakoplje dnevno črnega demanta, — te dragocene tvarine, tim bolj se mu znižujejo indirektno plače, vsled tega ker cene življenjskih potrebščin rastejo od dne do dne, plače pa ostanejo iste.

Ker so cene življenjskih potrebščin od mesca avgusta lanskega leta tako poskočile, da rudarski delavci nikakor ne morejo več izhajati, so vložili dne 20. junija 1923 zahteve Trb. prem. družbi, da se plače zvišajo in sicer povprečno od 36 do 51 Din. Dosedanje plače rudarjev znašajo povprečno od 26 do 36 Din., povišek pla-

če je izračunan na podlagi indeksa življenjskih potrebščin.

Hrana je človeku potrebna iz dveh razlogov: Prvič, da poda možnost človeškemu organizmu, da vsak njegov del možganov, živcev in v splošnem vsak del, kateri se v življenju in težkem delu izčrpa, popravi in ga pripelje ponovno v pravo stanje, — drugič da organizmu poda ono, kar je potrebno, da stvari energijo — živo sliko — potrebno za popraviljanje gotovega dela.

Zdravniški izvedenci so predvideli, da potrebuje delavčev organizem dnevno za 36 do 51 Din. hrane, ki vsebuje potrebno množino kalorij (to je edino za izmero te toplote).

Žena in otroci pa potrebujejo dnevno dve tretjini tega, kar mora imeti delavec za svoj organizem in to znaša za ženo hrane v vrednosti 32 Din., a postavil se je minimum za ženo v mezdne zahteve 15.50 Din. Da s 15 Din. dnevno danes ne more nihče živeti, o tem menda ne dvomi nikdo. Za otroka pa je preračunano dnevno 12.50 Din. z nabavnim prispevkom skupaj, kakor tudi za ženo, kar je zgoraj navedeno.

To so one gorostasne številke v zahtevah, o katerih vpije Trb. prem. družba, da so pretirane in da bi morala vsled poviška plač delavcem znatno povišati cene premogu.

Dne 25. junija so se vršili prvi pregovori med Trb. prem. družbo in delavskimi zastopniki v rudniški pisarni v Trbovljah. Predsedoval je ing. Lipold, kot zastopnik rudarskega urada. Družbo je zastopal ravnatelj Heinrich. Ing. Lipold je izjavil, da se na podlagi vloženi zahtev z dne 20. junija ne more razpravljati, ker ni v to pooblaščen, ter da je rudarsko glavarstvo razpisalo razpravo na podlagi mezdne pogodbe z dne 22. avgusta 1922, da se določijo cene življenjskim potrebščinam. Ravnatelj Heinrich pa je izjavil, da se družba na podlagi novo vloženi zahtev sploh ne pogaja in je izključeno, da bi sploh prišlo do kake obravnave ali pogajanj, ker so zahteve

pretirane, ter bi se pogajala še le tedaj, če dovoli vlada povišati cene premogu.

Delavski zastopniki so takoj potem napravili vloge na merodajna mesta, da se čimprej skliče obravnava, na kateri se bo razpravljalo o novo vloženi zahtevah. Ob enem pa so poslali prepise zahtev tudi ministrstvu v Belgrad in parlamentarnim klubom.

Druga obravnava se je vršila na dan 4. julija v dvorani g. Forteja. Predsedoval je zopet ing. Lipold, družbo pa je zastopal ravnatelj Heinrich. Ker ni bilo drugih zastopnikov, tako s strani vlade kakor družbe, so delavski zastopniki takoj spoznali, da ne gre za kako resno obravnavo delavskih mezd.

Ing. Lipold je stavil posredovalnici predlog, da se Zastopnik družbe je predlog osvojil kakor tudi delavski Zastopnik družbe je predlog osvojil kakor tudi delavski zastopniki s pripombo, da lahko družinske doklade odpadejo, a mora biti plača tako visoka, da bo mogel delavec, ki ima družino, izhajati in jo preživljati. Na vprašanje delavskih zastopnikov, da li ima zastopnik družbe kake predloge o povišanju plač brez draginskih doklad, je navedel sledeče številke:

I. kategorija	45— Din.
II. „	40— „
III. „	35— „
IV. „	25— „

Glede nabavnega prispevka je omenil, da ostane četrtno 500 K ali dnevno K 6.66.

Sedaj si ogledimo ta predlog malo natančneje in pričali se bomo, ali je to povišanje ali reduciranje plač. Glej tabeli 1. in 2.

Ta tabela najbolj jasno pokazuje resnost pogajanj trb. prem. družbe z zastopniki delavstva. Predlog trb. prem. družbe ne predvideva povišanja plač, marveč da se zmanjšajo in sicer pri delavcu prve kategorije z ženo in tremi otroci za tri dinarje dnevno, pri drugi kategoriji

Tabela 1. Dosedanja plača:

Kategorija	Samca				Žene				1 otroka			3 otrok			Vsota														
	Plača		Drag. dokl.		Nabav. prisp.		Skupaj		Drag. dokl.		Nabav. prisp.		Skupaj																
	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p															
I.	27	75	6	75	1	67	36	17	3	75	—	64	4	39	3	25	—	50	3	75	9	75	1	50	11	25	51	81	
II.	25	25	6	75	1	67	33	67	3	75	—	64	4	39	3	25	—	50	3	75	9	75	1	50	11	25	49	31	
III.	21	75	6	75	1	67	30	17	3	75	—	64	4	39	3	25	—	50	3	75	9	75	1	50	11	25	45	81	
IV.	18	25	6	75	1	67	26	67																				26	67

Socialno vprašanje.

Po Dunajski cesti so korakali vročega poletnega popoldneva trije državljani iz Ljubljane. Bili so Janez Klofuta, Marcel Gorjača in Zvonimir Bomba.

Menili so se o tem in onem, takem in enakem, o letini in draginji, o državi in družini in kam da to pelje in kam pa to gre, če bo šlo tako naprej brez ozira nanje, ki se pišejo Klofuta, Gorjača in Bomba in so proletarci. In so ti prokleti farji vsega krivi, da je tako, in so začeli vojsko, ker bi radi komandirali, in dol z Rimom in sploh buržuji, za katere ni dosti kandelabrov od Vardarja pa do Babiega zoba.

Govorili so in počasi hodili, ker je bilo vroče in ni so mogli hitreje, kakor bi bili hoteli.

Pa so zagledali tam v prahu ob cestnem jarku nekaj zvitega in zmečkanega, zamotanem vozlu podobnega. In Janez Klofuta je stopil bližje ter rekel:

»Kaj pa je to?«
»I, kaj pa hočeš, da bo?« je odgovoril Marcel Gorjača, »kaka stara, nerabna farška bisaga je, kaj more neki biti drugega!«

»Ne, ne!« se je razhudil Zvonimir Bomba, »farška bisaga je lepa, okrogla, debela, masna je, poti se in podbradek ima.«

In Klofuta je pripomnil:
»Torej bisaga ni, kaj torej mislita, da je?«
Pa je mozeval Marcel Gorjača: »Če ni farška bisaga, je pa mogoče uradniška pragmatika. Kak minister se je vozil tod mimo pa jo je izgubil.«

»Ni mogoče, izključeno«, se je znova razjezil Zvonimir Bomba, »uradniška pragmatika ne more biti, ker

pravijo, da ni še rojen oni mož, ki jo bo spočel in bo izpeljal uradnike iz egiptovske lakote.«

»Pa je morda kuluk,« je menil Janez Klofuta. »In če ni kuluk, je prav gotovo kaj drugega.«

»Da, prav gotovo, če ni kuluk, je kaj drugega,« sta pripomnila Gorjača in Bomba.

Pa so ugibali dalje dolgo, dolgo. Prišlo jim je na misel vse mogoče. Eden je mislil tako, drugi je sodil drugače, tretji je trdil svoje. Stvar, na tleh ležeča in zamotana, pa se jim je zdela čimdalje zagonetnejša. Hipoma je tlesknil Gorjača z dlanjo ob dlan in vzkliknil: »Ga že imamo zlodja. To je uvodni članek Slovenskega Naroda, Bomba pa se je razhudil, majal z glavo in trdil, da bi nedoumna stvar utegnila biti prej takozvano javno mnenje, ženska volilna pravica ali pa kak komunističen komplot. Kdo ve, Bog zna in preljudi sveti Marks.

Pogledali so stvar še od bliže in dognali sledeče podrobnosti: Vsa reč, ki je vozlu podobna, je precej zamotana. Konca nima prav nobenega, zato nikakor ne more biti klobasa, ki pravijo, da ima dva. Diši neprijetno po znoju in lakoti. Gordijski vozle tudi ni, ker ga je Aleksander Veliki že zdavnaj presekal. Stvar je torej skrajno zagonetna, naravnost tajinstvena.

Oprezno so pobrali skrotovičeno reč, jo zavili v papir, se vrnili v mesto in nesli najdbo na policijo.

Gospod policijski komisar je vrtal ravno s svinčnikom po desnem ušesu in si grizel nohte na levici, ko so vstopili državljani Klofuta, Gorjača in Bomba.

Pogledal jih je mrko čez očala, mrmraje je odzdravil in jih opozoril s palcem desne roke, naj vrata za seboj zapro in sedejo.

Pa so sedli in čakali.
»No, kaj pa vas je privedlo tu sem, državljani?« jih je vprašal nekam nevoljno gospod komisar.

»Govori ti!« je šepnil Gorjača Klofuti.

»Govori ti!« je Bomba namignil Gorjači. In Gorjača se je osrčil ter začel?

»Gospod komisar, mi smo šli takorekoč na izprehod in smo našli tam gor na cesti nekaj čudnega in zavozlanega. Ker pa nismo mogli uganiti, kaj bi bilo, in ker je stvar takorekoč deloma precej zagonetna smo sklenili, da jo izročimo čuječnosti slavne policije, ki naj poizveduje, dožene in konstatira, zakaj, odkod in kam. Ne mislite pa gospod komisar, da smo mi kaj ali kakorkoli sami prizadeti. Mi smo takorekoč zamotano reč le našli, nadaljne korake pa prepustimo vam, da ukrenete, če je treba kaj ukreniti v svrhu javne varnosti.«

In Janez Klofuta je segel v žep ter stavil pred komisarja zavito, tajinstveno najdbo.

Gospod komisar je odvil papir, pogledal zamotano reč in za trenutek nekoliko osupnil. Potem je porinil zavitek v stran, si prižgal cigareto, puhnil dim skozi nos, vzlet kos papirja in peresnik ter malomarno izpraševal vsakega posebej za ime in priimek, kolika mu je starost, katera hišna oziroma vagonška številka, katero nadstropje ali kolodvor, kjer stoji vagon ali baraka, in če je oženjen ali samec, in če je samec, koliko ima otrok, in če je oženjen, ali in kje živi njegova žena, in, če živi, kdaj sta se ločila, sodnijsko ali kar tako. In zakaj je šel na izprehod in kako se je namerilo, da je našel na cesti zamotano reč, ki nima ne konca ne kraja. In kdo je bil prvi, ki jo je zagledal, in kaj so mislili da je. In če se pečajo z vprašanjem o delavskih in uradniških plačah ter če so bili že kdaj policijsko ali sodnijsko kaznovani in kolikokrat in koliko.

Klofuta, Gorjača in Bomba pa so odgovarjali po svojih močeh in poštenosti.
Janez Klofuta je povedal, da je državni uradnik in

Tabela 2.

Predlog Trboveljske premogokopne družbe:

Kategorija	Samca						Ženo		1 otroka		3 otrok		Skupaj vsega		Po pregledu družbe manj	
	Plača		Nabavni prispevek		Skupaj		Nabavni prispevek		Nabavni prispevek		Nabavni prispevek		Skupaj vsega		Po pregledu družbe manj	
	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p
I.	45	—	41	67	46	67	—	64	—	50	1	50	48	81	3	—
II.	40	—	1	67	41	67	—	64	—	50	1	50	43	81	5	50
III.	35	—	1	67	36	67	—	64	—	50	1	50	38	81	7	—
IV.	25	—	1	67	26	67							26	67		

z ženo in tremi otroci za 5.50 Din., pri tretji kategoriji z ženo in trem otroci za 7 Din. i četrta kategorija ostane neizpremenjena.

Dosedanja mezdna pogodba je potekla 30. junija in vložene zahteve naj stopijo v veljavo s 1. julijem. Stavljene zahteve so tako malenkostne, da o njihovi opravi-

čenosti nihče ne more niti trenotek dvomiti, zato rudarji pričakujejo, da jih bo v njihovem boju podpirala vsa poštena javnost. V koliko naj se povišajo delavske mezde, družinske doklade in nabavni prispevek, se najbolj razvidi iz tabele 3:

Tabela 3.

Kategorije	Za delavca ali delavko						Za ženo		Za 1 otroka		Za 3 otroke						Vsega skupaj					
	Plače		Nabavni prispevek		Skupaj		Doklada		Nabavni prispevek		Doklada		Nabavni prispevek		Skupaj							
	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p	D	p						
I.	44	—	7	50	51	50	12	50	3	—	10	—	2	50	30	—	7	50	37	50	104	50
II.	39	50	7	50	47	50	12	50	3	—	10	—	2	50	30	—	7	50	37	50	100	—
III.	34	—	7	50	41	50	12	50	3	—	10	—	2	50	30	—	7	50	27	50	94	—
IV.	29	—	7	50	36	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	50

Izjava zastopnika trb. prem. družbe, da so zahteve pretirane in da poviškov ne more izplačati, je neutemeljena. Družba izkazuje vsako leto ogromne dobičke, za preteklo leto je izplačala 50 % dividendo in poklonila delničarjem poleg dividend še novih akcij, ki notirajo na borzah nad 1100 dinarjev. Zato zahtevamo povišanje mezd brez povišanje cen premogu. Doslej je trb. prem. družba prakticirala to metodo, da če je povišala plače za 10 %, je obenem zvišala cene premogu za 50 %, kar je povzročilo novo draginjo in rudarji od pridobljenega poviška nišo imeli drugega, kakor da so morali več iz-

dati kolikor so prejeli. Zato se pri sedanjem povišanju mezd ne sme dovoliti povišanje premogovnih cen, povišanje naj gre na račun družbe, ki naj mesto 50 % profita zadovolji s 40 % dobička.

Vsa poštena javnost bo uvidela, da bodo poviški mezd komaj odgovarjali in nujnim potrebam delavstva in njihovim svojcem, kateri tvorijo čisto kolonialno izkoriščanje inozemskih nemško nacionalnih industrijskih mogotcev. A slovenski rudar je primoran gladovati, trpeti bedo in pomanjkanje.

V delu in zavednosti je rešitev.

To je vprašanje vsakega delavca, katerega je treba rešiti. Ali kruha resnično primanjkuje? Ne. Saj kruha je vendar zadosti, treba je samo denarja, ali kje dobiti denar? V hranilnici, v banki, ne tam nam ne dajo, ker smo delavci in ker poleg žuljevih rok nimamo ničesar; krasti? Tudi ne moremo, ker nas bodo zaprli.

Denar je treba zaslužiti. Ali pa dobimo za svoje delo toliko denarja, da si lahko kupimo potrebnega kruha? Zopet ne.

Toraj povsod naletimo na »ne« in zopet »ne«.

En izhod pa vendar moramo najti, saj ne zahtevamo drugega kakor potrebnega kruha. Raztrgani in bosi smo se že itak navadili biti.

Zahtevamo povišek plače, zopet nič; ker tovarna, podjetje v katerem smo zaposleni, se nahaja v krizi.

Gospodje delodajalci, ali njihovi namestniki (poobla-

oženjen, žena pa ga vara z nekim bančnim prokuristom, da moreta živeti. Sicer pa je v družini sloga in blagoslov božji, češ, da je on sam mirnega značaja.

Marcel Gorjača je zaupal, da je žurnalista in sourednik pri političnem dnevniku. Žena mu je umrla, ker se je obesila pred leti radi malenkostnega hišnega prepira, kar pa ni vredno spomina, kajti dandanes je že vse tako, da je z ženskami hudč.

Zvonimir Bomba je izpovedal, da je agitator za človečansko naziranje, a ima malo uspeha, ker ljudje izumirajo in ne slišijo radi govoriti o človečanstvu. Rekel je, da prebiva že sedem let v vagonu pri državnem koldvoru in da je že pozabil, kako je treba hoditi po stopnicah. Povedal je, da je njegova žena v norišnici, ker je preveč pila, in da ima dve hčerki, ki se vlačugavita, ker ta posel nese, v šolo pa nista hoteli hoditi; ker je sitno in dosti stane. Papir je drag in knjige nič cenejše. Nečistovati pa in v šolo hoditi, pravijo, da hkratu ne gre, ker šolske oblasti iz zdravstvenih ozirov tega za sedaj še ne puste. Nekoliko pa je vzrok to, ker je bajc vlačuganje nemoralno, nekolicanj pohujšljivo in škoduje narodnemu zdravju. Sicer pa sta obe dekleti, Mira in Elvira, dobri in pošteni. Vsako jutro mu odstopita del svojih težko prisluženih kovačev. In tako živijo sicer v vagonu, živijo pa le pošteno, kar je glavna stvar. Sinova pa da sta se mu popolnoma spacičila, ker sta kradla, ne da bi ljudje tega ne opazili, in tako sta zaprta ter ne zaslužita ničesar več in se jima godi prav, ker kradeta, kadar so ljudje poleg.

Ko so bili Klofuta, Gorjača in Bomba opredelili svoje dejanje in nehanje, je pritisnil gospod komisar električni gumb na steni ter molčal, kakor da nekoga pričakuje.

Na vrata je nekdo potrkal in vstopil je detektiv

ščenci) se na naše zahteve kar na kratko odrežejo in pravijo tako - le: Tovarna ne prenese nikakega poviška več, kdor ni zadovoljen s to plačo, mu je svobodno zapustiti tovarno s pripombo, da drugih 100 čaka pri vratih, ki bi radi delali za manjšo plačo kakor vi. Je pač tako, pri poganih so imeli sužnji vsaj svoje agente, da so jih prodajali, danes se pa sužnji morajo sami prodajati, toliko smo na slabšem od one dobe. Dalje gospodje podjetniki svetujejo, da naj bi si delavstvo, po končanem 8-9-10 urnem delu v tovarni, poiskalo še kakšno drugo delo, da si tako zboljša svoj obupni položaj.

Kaj bo na to odgovoril delavec, ki se po 8-9-10 urnem delu vrne iz temnih podzemeljskih rovov, iz vročih, zakurjenih, železnih tovarn, iz mokrih smrdljivih usnjarn i. t. d., nič drugega kakor samo to - le:

Lačen sem utrujen do smrti, raztrgan sem in tak naj grem iskat še drugo delo, da si zaslužim večerjo,

Mirko Vsezvoha ter vljudno pozdravil gospoda komisarja:

»Klanjam se gospod komisar, česa želite, prosim?«
Gospod komisar je primaknil zamotano reč in ga vprašal, če ve, kaj bi bila ta vozlasta zmed in kdo bi jo bil izgubil.

Detektiv je pokorno javil, da mu je ta predmet kategorično neznan, kar se pa tiče izgubitelja, oziroma lastnika, bi lahko poklical svojega psa, ki da se izborna spozna na tujo lastnino in ujame vsakega tatu, če ne beži prehitro in če je solnce. V slabem vremenu pa izgubi sled in potem sploh le cvili.

In poklicali so res sivega kuzlja, ki jo je primahal z odprtimi gobcem od nekje. Dali so mu povohati vozela s papirjem vred in mu v nemščini prigovarjali, naj išče.

Pes pa se ni zanimal za korpus delikti, povohal ga je sicer, potem pa je vprašujoče gledal detektiva in komisarja, kakor bi se mu vsa zadeva zdela silno neumna. Nato je hlastnil po bolji na zadnji nogi, zazdehal in legel pod mizo.

»Nevarnega ne bo nič,« je rekel detektiv Mirko Vsezvoha, »ker pes ne kaže zanimanja. Sicer pa ta reč mogoče res nima več izrazitega duha.« Vzel je vozela v roke in ga povohal.

»Po znoju diši,« je rekel, »kaj bi to neki bilo?«

Poklicali so nato še celo vrsto nadzornikov, podnadzornikov in stražnikov, a nihče ni mogel doumeti, kaj bi bil ta strašni vozela, ki so ga ogledovali od vseh strani, od zgoraj in spodaj, od leve in desne, konca pa le ni bilo nikjer. Neki starejši stražnik je potegil sabljo, da bi ga presekal in bi videl, kaj je notri. Toda gospod komisar je planil kvišku ter vpil: »Ne! Ne! Kaj pa, če je bomba?!«

Isti dan so pozvali na policijo vse ljubljanske mo-

kajti po celodnevem napornem delu nisem zaslužil večerje.

Dalje bo rekel: vsak zdrav človek, naj si poišče poštenega dela, ter naj to delo vsaj 8 ur na dan pridno vrši, in videli boste da bo takoj izginila beseda, delavec premalo dela.

Ker pa je današnji moderni svet, tako urejen, da veliko ljudi noče delati, ker hočejo živeti na račun drugih v razkošnosti in izobilju, je seveda poslednji primoran več delati in — manj jesti.

To je glavni vzrok, da si delavec ne more privoščiti zadostno mero kruha, ki ga potrebuje.

Zato naj bo naš boj naperjen v prvi vrsti proti lenuhom, proti verižnikom, spekulantom, proti trotom in podobnim izkoriščevalcem, ki hočejo delovni čas podaljšati, poleg tega pa že tako malenkostni kruhek skrajšati. Ako v tem boju zmagamo, da bo prisiljen vsak prijeti za delo stanu primerno, ter pravično in pridno izvrševal, potem smo sigurni, da bo tudi vsakemu pošteno odmerjen svoj kos kruha.

Dolžnost vsakega delavca je, da se organizira ter s pomočjo svoje organizacije skrbi za boljši družabni red in za večji kos kruha.

V delu in zavednosti je rešitev!

Brez naslova.

Svet se bo podri! Zakaj li? Ker je iz demokratske stranke izstopil gospod J. Bajželj, zastopnik Zagrebške pivovarne v Šiški. »Jutro« je zato silno razburjeno in — Bajželja bo zdaj poznal vsaki »Jutrov« bralec, medtem ko smo ga prej poznali le ljubljanci in vedeli o njemu, da je zgovoren mož, kateri je znal dobro delati ob volitvah vodo proti nam. Če bo gospod Bajželj »Jutro« tožil, ker mu očita, da je v načelstvu JDS igral vlogo špijona, nas ne zanima. Zabavalo nas pa je, ker se je v »Jutru« celo dr. Knaflič (M. A. C.) ogrel in osredotočil proti Bajželju iz Šiške »šnefajer,« samo to nam ni bilo všeč, ker je citiral Ivan Cankarja: »Domovina, ti si kakor vlačuga,« ker če bo tudi Bajželj demokratom v Ljubljani odtegnil kaj volilcev in še bolj »izčistil njihove vrste, kakor so že, le še domovina ni vlačuga, kakšna je pa »Domovina,« pa nočem zapisati, ker imam o njej posebne vrste sodbo.

Bum! Bum! Jutro trdi, da se je položaj demokratov utrdil in pripoveduje, da je slovenska radikalija v razsulu. Vse to se silno lepo bere, ampak zakaj se Jutro tako jezi nad g. Bajželjem, ker je izskočil iz njenega kroga. Če bi prestopili iz demokracije n. pr. dr. Klepec, dr. Knaflič in Dolfe Ribnikar v radikalijo, bi »Jutro« ne moglo hujše kričati, kakor zdaj, ko mu je pokazal fige in osle g. Bajželji.

Pohlep po denarju je pokojni dr. Krek vseskozi, ko je javno deloval, pobijal dobro se zavedajoč, da ta strah povzroča vse socialne borbe in zla. In proti pohlepnejem po denarju se mora z vso silo in z vso odločnostjo vojskovati vsakdo, kateri hoče slediti zgledu velikega moža, kateri je dajal v tem boju najlepši zgled sam s tem, ker je sipal s svojim delom zasluženi denar med reveže.

»Vedno bolj sem trapast,« si mi prijatelj zadnje čase že večkrat povedal. Ali se pač splača preganjati trape, ko je drugega potrebnega dela dovolj. Sicer ti pa ne verjamem, da si trapast, nasprotno, popolnoma zdrav in trezno-presojaš vse pojave in čenče; zato pa, kadar te kaj skrbi, zavijah rokave, zavriskaj in nadaljuj veselo se zabavajoč kritiko proti tistim, kateri nimajo druge in boljše skrbi, kakor da noč in dan študirajo, kako bodo zagovarjali in branili plutokracijo. Slabič je le tisti, kateri enkrat pove resnično, pravično besedo in utihne ter se umakne s poprišča, ker ga je marebiti kak plutokrat pisano in grdo pogledal.

Politika je boj — organizacija je moč!

drijane in zvezdoglede, sociologe in politike, a vsi so menili le eno, da je vozela zavozlan in da je to poseben slučaj.

Stvar je začela nazadnje zanimati tudi urednika in politika Fridolina Kuštrina. Ker je pri policiji dobro znan in ker do sedaj še nikoli ni igral prepovedanih iger, so mu dovolili tudi dostop do zagonetnega talizmana.

Fridolin je stvar pregledal, se zadovoljno namrdnil in se popraskal po kuštrani glavi.

»Gospodje,« je rekel, »jaz pa vem, to je bilo moje.«

»Če je vaše, je čisto prav,« je rekel komisar, »kaj je, to nas zanima.«

»Torej ne uganete,« se je smejal Fridolin.

»Ne, ne moremo, ne vemo!«

»Gospodje,« je rekel Fridolin samozavestno, »to ni nič drugega kakor socialno vprašanje, ki sem ga izgubil pred štirinajstimi dnevi, ko sem se vračal s Posavja.«

»Plačati boste morali torej najdenino državljanom Klofuti, Gorjači in Bombi.«

Fridolin pa se je razhudil in kričal:

»Kaj, jaz da bi plačal še najdenino za reč, ki sem jo nalašč izgubil. Ne boste ga Fridolina Kuštrina, pri moji veri da ne. Nak! Tu imate socialno vprašanje, rešite ga, če morete, če pa ne morete, oddajte ga na pokrajinsko upravo odseku za socialno skrb. Tam so ljudje za to, če so.«

Fridolinu so z ozirom na posebni značaj najdbe najdenino odпусти, socialno vprašanje pa so prepeljali drugi dan z državnim avtomobilom na pokrajinsko upravo ter ga izročili odseku za socialno skrb. Odsek je vzel vprašanje v oskrbo in ga zaklenil pod tri ključke.

Tam čaka in bo čakalo svoje rešitve na vekoma!

amen.

Iz Jugoslavije.

Narodna skupščina zboruje dalje. Proti glasovom poslancev SLS je bil sprejet v soboto vojaški zakon. Slovenci in drugi listi so objavili takozvani Markov protokol, katerega so podpisali po pogajanjih z odposlanci radikalcev pooblaščenca SLS, Radičevcev, Spahovcev in radikalov. — Občinske volitve bodo izvedli v Srbiji. Zakonodajalni odbor je sprejel zakon o srednjih šolah. Ker zakon ne odgovarja našim načelom, je glasoval posl. Sušnik proti njemu. — Ministrstvo saobračaja je prepo vedalo uživanje alkohola železničarjem za časa vršenja službe.

Slovenija.

Precej razburjenja je povzročilo poročilo došlo iz Trsta, da so na občnem zboru Jadranske banke v Trstu odpisali 100 % delnic, da pokrijejo izgube in pa poročilo, da je vstopilo v upravni svet Jadranske banke v Trstu zelo veliko italijanskih bogatincev. Zdaj ji pa očitajo bogatinci lepe reči. Sedanji direktor Jadranske banke očita svojemu predniku Praprotniku, da je on izgubo Jadranske banke povzročil. Praprotnikovo Jutro pa obdolži sedanjega direktorja Jadranske banke, da je on zadrževal sedanjega krah jadranske banke. Mi proletarci seveda z veliko zabavo sledimo poročilom dveh bogatih direktorjev, katera vodita medsebojno boj na nož. Sicer pa itak znamo, da bo še prišlo do pretresljajev v bankah, ker se spuščajo preveč v take posle, ki niso bančni posli in zanemarjajo tiste posle, s katerimi bi se morale banke pravzaprav pečati. Sicer je pa »Jutro« zapisalo, da je Jadranska banka izgubila samo »malenkost« 530 milijonov kron.

V Ljubljani so otvorili državni socialno higienski in zavod za zaščito mater in dojenčkov.

Iz inozemstva.

Italijanski parlament sklepa zdaj o volilni preosnovi. Zbornica je izrekla vladi zaupnico s 139. glasovi, 135 poslancev je glasovalo proti, 77 jih pa ni glasovalo. — Mala antanta bo baje dobila protektorat nad Albanijo. — Francozi še vedno z vso silo pritiskajo na Nemčijo. Anglija in Amerika delata na to, da bi se spor Francije in Nemčije končal. — Sovjetska Rusija je pomilostila vse politične zločince.

Časi odrešenja in svobode.

Napihnjen, frazarsko brezverski svet, od milijarderskih parazitov pa do socialnodemokratskih molilcev zlatega teleta že ponosno napreduje čase odrešenja in svobode, kakor hitro pade verska zavest narodov.

Vsi skupaj, — kakor dogovorjeni, vodijo pod pretežno svobode in socializma boj vsemu, kar označuje krščanstvo, krščansko demokracijo in krščanski družabni red. V dosego namena jim služi prav vse. V svojih organizacijah in agitaciji se poslužujejo časopisja, književnosti, zborovanj, predavanj, izletov, plesov, predstav, veselic, koncertov in raznih tingeltangelnov v svoje namene. Vpregli so v svoja agitacijska kola bogastvo in siromaštvo, umetnost in znanost, grožnje in denar, dobrodelnost in sovraštvo, trdosrčnost in ljubezen, suženstvo in svobodo, tiranstvo, teror in klečeplastvo, zločinstvo in poštenje, junaštvo, bojzljivost, brezumnost in razum, palač in ječ, miru in vojne. Izrabili so za svojo propagando trgovino, obrt in industrijo, kmetijstvo, delo in komodno brezdelje. Dalje zakonodajo, državno upravo in sodišča, občine, družine in šolstvo.

Izrabili so v propagandne namene sploh vse, kar se izrabiti da.

Začuden in obdelani svet je z vso resnostjo pričakoval izvršitve vseh načrtov.

Posebno delavski stan je mislil, da mu bije odrešena ura in se je z vso vnemo oklepal prorokov, ki so mu prorokovali srečo v brezverstvu. Marsikak dobrodušen in sicer pošten delavec je vrgel v kot svoje boljše prepričanje in je šel v boj za ideje, ki naj bi ga osvobodile jarma kapitalizma. Toda zastonj! Vse kaže, da moderni liberalizem, sloneč na borbi proti krščanstvu, izrablja vsa sorodna mišljenja v podjarmljenje dela.

Prisvaja si čimdaljebolj proizvajalna sredstva. Nove iznajdbe so izključena njegova last, ki jih izrablja proti masam delovnega ljudstva v svojo korist.

Vsi tisti pa, ki so verovali navkom osvobodjenja, stiskajo onemogli koščene pesti in se čutijo prevarjene, ker vidijo, da se socialna pravičnost vedno bolj odmika, in da sebičnost slavi svoje divje orgije.

Kje je danes Marksova teorija? Niti socialna demokracija se je več ne drži. Edini komunisti, ki so ji dosledno ostali zvesti, še drže to teorijo. Toda komunisti so postali predmet nezaupnosti in preganjanja skoro v vseh državah. Toda tudi v tej grupi je ruski dosedanj komunistični neuspeh napravil globoke vrzeli dvoma.

Če pogledamo nekoliko po svetu, vidimo, da se liberalno kapitalistična reakcija pojavlja na celi črti. Pridobitve delavstva se povsodi oboravajo. To vidimo v Italiji, Franciji in v drugih državah.

Povsod, kjer se je socialna demokracija polastila vlasti, ni izvedla svojega programa. Posamezni »proletarski« gromovniki so postali več ali manj »buržuji« in delajo gospodarsko in državno politiko, s katero se popolnoma zadovoljuje zlato tele — veliki kapital.

Naj javkajo pri nas gotovi soc. dem. buržuji, kolikor hočejo, in naj izmečejo, kolikor se jim izljubi blata na kršč. soc. organizacije in na krščanstvo sploh, tega ne bodo prekričali, da je postala socialna demokracija medena potica za kapitalizem. Nikdar ti ljudje ne bodo mogli utajiti, da so postali predstraža materialističnega kapi-

talizma in s tem predbojevniki protikrščanskega idealizma.

Na tem je skrahirala soc. dem. ideja, kot rešilna misel kapitalizmu zasuzenih delavskih mas.

Hčerka ni bolja od očeta!

Krščansko socialna misel pa, ki ne korenini samo v materializmu, marveč na temeljih pravičnosti in resnice, temelječe na večnih in nespremenljivih božjih zakonih socialne morale, dobiva v razumu delavskega ljudstva čimdalje več tal, kar je čisto naravno.

Bodočnost bo in mora biti krščanska, v tem je tudi rešitev socialnega vprašanja!

J. . . r

Za odpravo krivic.

Zadruga. — Tobačno delavstvo. — Sluge. — Plutokrati.

Tovariš posl. Jože Gostinčar je govoril v narodni skupščini govor, iz katerega objavljamo sledeči izvleček:

V vsakem gospodarstvu, tako v zasebnem in veliko bolj v državnem je proračun znak dobrega gospodarstva in reda. Naknadni krediti pa kažejo, da je bil naš proračun napačen in netočen, zaradi tega je sedanja vlada zahtevala naknadne kredite v znesku 1.200.000.000 dinarjev, ne všteti onihi večjih dohodkov, ki jih proračun tudi ni predvideval.

Gotovo je, da je socialni pokret naroda, da je gospodarstvo naroda, osobito posameznih slojev prebivalstva več ali manj odvisen od organizacij.

To so raznovrstne gospodarske potrošačke ali konsumne zadruga, ki naj vrše v posameznih slojih prebivalstva gotove mere in gotove smeri gospodarskega življenja. Človek bi mislil, da ima vrhovna oblast v državi to v vidiku. Toda mi vidimo, da tega ni in da se je zlasti za konsumne zadruga uvedel tudi poslovni davek. Konsumne zadruga, pa naj si bodo to delavske, obrtniške, uradniške ali katerih koli slojev, — nimajo namena trgovine, nimajo namena delati dobičkov, ampak imajo namen, da svojim članom kolikor mogoče poceni dobavljajo življenjske potrebščine. (Klici na desnici: Tako je!) Zaradi tega je davek na promet v teh zadrugah popolnoma neopravičen. Zadruga sama kot taka ni v stanju tako točno proračunati svojih dohodkov in stroškov, da bi koncem leta ali ne bilo nekoliko prebitka ali nekoliko deficita. Zaradi tega imajo nekatere zadruga — ne sicer vse — tudi določbo, da na koncu računskega leta dajo svojim članom ne dividende ali kake obresti, ampak da tisto, kar je zadruga dobila več, vrnejo svojim članom, kar so ti morali z ozirom na sigurnost poslovanja zadruga v naprej plačati. Zaradi tega se mi zdi, da je poslovni davek na potrošačke zadruga popolnoma neopravičen.

Plačevanje davka je ena najbolj težavnih in poleg vojne dolžnosti najbolj težka dolžnost državljanov. Zato naj bi vlada pred vsem mislila na to, kako v tem oziru iti na roko davkoplačevalcem. V Sloveniji je vzbudilo veliko nevoljo to, da ljudje ne dobijo sedaj več takozvanih davčnih knjižic. (Posl. Vrečko: To je resnica!) Sedaj ne vedo, katere davke imajo plačane in katerih ne, ker nimajo nobenega zaznamka. Te davčne knjižice so bile pri nas od pamtiveka v navadi, sedaj so se pa odpravile. (Posl. Vrečko: Zakaj.) Potrebno je, da se želji ljudstva ugodni in da se davčne knjižice ponovno uvedejo, da bodo imeli davkoplačevalci evidenco, koliko in kakšnega davka plačajo. Danes se pošiljajo čeki, in s temi čeki se plačujejo davki. Na čekih velikokrat ni razvidno, zakaj se plača davek, in zato dotični tudi ne ve zakaj ga je plačal.

Druga stvar gospodje, je pa odmera osebne dohodnine. (Posl. Vrečko: Ta je naravnost škandalozna!) Gospodje poslanci iz krajev, kjer osebne dohodnine nimajo, ne morejo niti misliti, kaj je to in kako se pri tej odmeri postopa. (Posl. Vesenjaki: Poslušajte g. minister! Posl. Kremžar: Ga ne razume! Finančni minister: Razumem vrlo dobro!) Princip dohodninskega davka je, da plača vsakdo od svojih fiktivnih, resničnih dohodkov. In tako se pri nas odmerja osebna dohodnina? Pri nas se ne vpraša veliko, ali je dohodek resničen ali ne, ampak se pravi: Toliko imaš in od tega boš plačal.

Pri nas je tudi veliko pritožb proti temu, da se vinogradnikom nalaga, da morajo takoj naznaniti svoj vinski pridelek. (Posl. Nemanič: To je samo v Sloveniji!) Tega pri nas nikdar ni bilo. Toda vkljub temu so davčne oziroma finančne oblasti dobile svoj delež na davkih od vina.

V vsaki državi je treba delati na to, da se kolikor mogoče omeji siromaštvo in beda. Na to morajo delati privatniki še veliko bolj pa je dolžna država, ki mora biti privatnikom zgled v tem, da skrbi za ljudi, ki so žrtvovali državi svoje moči. Jaz bi gospoda fin. ministra opozoril na dejstvo, da ima država od monopolov, osobito pa

od tobačnega monopola ogromne dohodke

in ogromne dobičke. Toda oni, ki to stvar proizvajajo, delavci v tvornica, pa žive tako, kakor človek živi ne more in kakor se za človeka živeti ne spodobi. Danes so izmed vseh delavcev najslabše plačani delavci v tobačnih tovarnah. Niti v enem privatnem podjetju v najslabšem in najsiromašnejem delavci niso tako slabo plačani, kakor v tobačnih tovarnah. Zato je tukaj temeljita remedura. Mislim da bo gospod fin. minister toliko prijazen, da posveti temu vprašanju nekoliko več pozornosti in da se tem delavcem pošteno pomaga. (Posl. Kremžar: Uprava monopolov je oderuška!) Isti siromaki, toda v večji meri so pa oni, ki imajo v smislu zakona pravico do penzij. Interesantno je, da ta zadeva v naši državi v celoti ni urejena. V Sloveniji in Dalmaciji velja stara odredba, da dobijo delavci po 35 letih 80 %

svojega zaslužka kot provizijo. To se je doslej tudi prakticalo. Toda če vzamemo danes dohodke penzionistov tob. delavstva in jih primerjamo z najslabšimi plačami tobačnega delavstva, vidimo, da to ne znaša niti 40 %, tako da dobi strara in onemogla tobačna delavka, ki je vse svoje moči žrtvovala državi, mesečno 600—800 kron. In s tem naj danes živi! To je absolutno nemogoče! Ako gre na trg in si kupi za 300 kron blaga, more vse skupaj spraviti v žep. Mislim, da je na vsak način potrebno, da napravi finančna uprava v tem pogledu remeduro in skuša priti tem siromakom hitro na pomoč.

Dalje bi omenil

sluge raznih kategorij

državne službe. Reguliranje njihovih dodatkov se je že večkrat izvršilo, toda nikdar ne tako, kakor bi bilo to nujno potrebno. Tako imamo delavce in uslužbenke, ki niso nastavljeni, pa imajo pravico do družinskih doklad, a jih ne dobe, zato ker imajo nekateri male hišice, nekoliko vrta ali zelnika, da si doma pridelajo nekaj solate in drugih stvari. Od tega plačajo pet dinarjev eno paro davka in zato, ker plačajo eno paro več kot pet dinarjev, ne dobijo družinskih draginskih doklad. (Klici: Čujmo, čujmo!) Ta stvar se je pri nastavljenih nekoliko popravila. Pri teh se je ta davčna vsota zvišala. Tisti pa, ki so najbolj siromašni, teh doklad še danes ne dobe, zato bi prosil gospoda fin. ministra in celokupno vlado, da se izvoli na te ljudi vsaj toliko ozirati, kolikor se ozira na velekapitaliste.

Plutokrate pod nadzorstvo.

Velekapitalisti, bankirji in plačkarji, to so ljudje, ki spadajo nekam drugam ne pa v pošteno človeško družbo. To so ljudje, ki zataje svoje dohodke in ne samo da jih zataje sami, ampak imajo še protektorje, (klici: Tako je!) ki jim pomagajo, da zataje svoje dohodke in ne plačajo, kar bi bili dolžni plačati. In tu ni nobene moči, ki bi v to posegla. Zato je treba, da finančna uprava obrača svojo pozornost na obe strani, kjer se lahko dobi, kjer je preveč, kjer se plačka, kjer se uničuje naš dinar. Pa naj se da tje kjer je siromaštvo. Nobena stvar ne uničuje našega dinarja tako kakor plačkanje. Kaj pomaga danes, če doma skoči za nekoliko točk, a ga špekulanti doma ubijejo. Ljudstvu se to nič ne pozna, cene blagu ne padajo prav nič, ako dinar stoji nekoliko višje. Padanje in skakanje dinarja povod najnesramnejšim špekulacijam in najbrezvestnejšemu izkoriščevanju vsega naroda. Pri tem smo prizadeti vsi, tako v Srbiji, Bosni na Hrvatskem kakor tudi v Sloveniji in drugodi. (Klici: Tako je!) To mora enkrat prenehati, državne oblasti morajo tem nesramnim in nepoštenim špekulacijam napraviti konec, potem bo tudi manj siromaštva. To so stvari, ki jih je treba na vsak način popraviti.

Potem je še neka druga stvar, to je, izjednačenje davkov v naši državi. Vlada je v svoji deklaraciji izjavila, da hoče predložiti zakonski načrt o izenačenju davkov. Zdi se mi pa, da je potrebno to pravočasno storiti, ker sicer postane nezadovoljstvo še veliko večje, nego je danes. Vsaka krivica, ki se napravi, je nekaj, kar ni dobro. Zato je potrebno, da se vlada pobriga in da čim prej izenači davke v celi državi. (Sv. Pribičević: Na kukovo leto če to biti!) Ako bi človek bil šaljiv, potem bi moral reči, da vlada tega kar vedno trdi, da smo namreč edinstvena država, — sama ne vpoštevava in da tega sama ne veruje. Ako bi vlada to verjela, potem bi šla takoj na delo — da se davki izenačijo v celi državi.

Prosveta.

Odbor Slov. kat. akad. starešinstva. Na občnem zboru »Slov. kat. akad. starešinstva« v Ljubljani dne 1. jul. t. l. in na odborovi seji dne 10. jul. je bil izvoljen, ozir. izpopolnjen sledeči odbor: Preds. dr. Jos. Puntar; podpreds. dr. Anton Breclj; tajnica dr. Melitta Pivec; blagajnik dr. Anton Matelič; gospodar prof. Silvo Kranjec; odbornika: prof. Bog. Remec in dr. Mirko Božič. Predsednik podpornega odseka Ivan Brozovič; predsednik personalnega odseka dr. Lovro Sušnik.

Savinjsko orlovsko okrožje priredi svojo okrožno prireditve v Šoštanj dne 22. julija t. l., na katero vabimo tudi naše delavstvo iz vseh bližnjih krajev. Med drugimi govori tudi naš tovariš in brat Gajšek, taj. J. S. Z. iz Celja, »o socialnih nalogah Orla«. Odbor.

Čevlje kupujte z znamko »Peko« tovarn Peter Kozina & Ko., ker so ti priznani najboljši. Glavna založna Ljubljana Breg 20, na drobno-Aleksandrova cesta 1.

Rudar.

Zagorje ob Savi. Pred mescom je celokupno delavstvo v rudarskih revirjih Trb. prem. družbe pa svojih zastopnikih vložilo na delodajalce spomenico za povišanje mezd. Čemu? So mar nezadovoljneži? Ne! Kot ves proletariat v državi, čutijo tudi rudarji vso zlo današnjih krivičnih, nesocialnih razmer. Draginja se stopnjuje, plača ne dohiteva. Odtod zahteva po boljšem. In družba? Stóče! Po stari navadi zavija, izvija in zavlačuje. Par obravnav, par nestvarnih očitkov delavstvu od gospodarjev, to je potek meznega gibanja. Kaj mislite? Da oglušite proseče, da zadušite v ljudeh voljo, da si pribore boljšega? Ne! Delavstvo vstraja brezpo- gojno na stališču, da se ga za delo plača, da se ga pusti živeti. Več ne prosi, to pa zahteva. Belgrajska centralistična vlada, ki je pri zadnjih volitvah tako vneto želela delavskih glasov, se ne zgane. Lahko bi storila hvaležno delo in podpirala rudarje v njihovem boju proti kapitalu. Tako bi si ustvarila šanse za prihodnjic. — Delavstvo je sito čakanja in obljub, ter poziva vlado in družbo, da napravijo konec temu kolebanju.

Novice iz Tržiča.

V ponedeljek 23. t. m. ob osmih zvečer bo zboroval v »Našem domu« občni zbor »Okrajne Delavske zveze« za sodni okraj Tržič. Vabimo na njega vse člane, somišljenike in prijatelje kršč. soc. del. pokreta! Delavci na krov! V organizaciji je moč! Posameznik v boju za svojo eksistenco v človeški družbi podleže! Zato naj bo naše geslo: vsi za enega, eden za vse v boju proti kapitalizmu in materializmu!

V čevljarški tovarni Mally Demberger se je zopet delavni čas skrajšal od osem na sedem ur dnevno, kar delavstvu občutno gmotno škoduje.

Delavstvo v rovu za napeljavno vodne moči na novo električno centralo predilnice je pretekli teden ustavilo delo, ker se jim je hotelo odtrgati na zaslužku. Spor se je rešil stem, da se je ugodilo delavstvu, nakar se je delo zopet pričelo.

Tržič. Tržiški župan je nastopil kot »orjunaš« na občnem zboru »Prost. gasilnega društva.« Ker se ni sprejel njegov predlog, »da se gotovi dobrotniki društva ne smejo sprejeti za častne člane društva, ker so druge narodnosti,« zato je ukazal svojim tovarišem orjunašem, da naj zapuste zborovanje. Zasluga social-patriotov je, da ima Tržič za župana, »orjunaša.«

Delavska zveza.

Teror za terorjem. Na naslov spoštovane kovinarske organizacije, odnosno njenemu zaupniku Franc Penčurju, v tovarni kovinastih izdelkov A. Lajovic v Mostah pri Ljubljani. Ali je to socialno delo, da se vrže delavko, iz tovarne ki ima otroka, in je že 3 leta v službi; zakaj se jo je, Vam je znano. To ni proletarsko in socialno, če nima mati z otrokom čas iti na shod ali sestanek, ter jo potem vreči na cesto v dveh dneh. Pa Vam ne zamerimo, ker je to Vaš sistem, pa recite, da ni to res? Ste začeli že po Vašem starem sistemu: teror za terorjem! Social patriot je patriot kapitalizma, je in bo. Če Vam je drago, drugič kaj več.

J. S. Z.

Iz pisarne. Tajništvo J. S. Z. v Mariboru se je preselilo 12. t. m. iz dosedanjih prostorov Gregorčičeve ul. 10. v Vildenrajnerjevo ul. 10./I. Uradne ure so od 8—12 in od 2—6 popoldan. Tajništvo.

Zgodovinske anekdote.

Fina in lepa družba.

Poleti 1820. je prišel veliki komponist »Freischütz« Karl Maria Weber (1786—1826) v Alexibad v Harzu. Spremljala ga je žena Karlina. V salonu zdraviliškega doma se je sestala nekega večera vesela družba in se je zabavala s petjem, pa se med seboj niso poznali. Peli so narodne pesmi in odstavke iz najbolj priljubljenih tedanjih oper. Neki gospod v civilni obleki, ki pa ni mogel skriti nekdanjega vojaškega uradnika, je pel z lepo donečim glasom znano krasno Körnerjevo pesem »Lützows wilde Jagd«. Drug gospod v črnem fraku se je takoj vsedel h klavirju in kmalu so polnili zvoki lepe bojne pesmi mirne zdraviliške prostore. Naenkrat se odpro vrata in na pragu se prikaže star belolas mož — ne more prikriti ginjenosti. Prikloni se, se približa pisani družbi in reče z otožnim glasom: »Moji nenadni ginjenosti se boste manj čudili, če mi dovolite, da se Vam predstavim;

jaz sem oče pesnika, kraljevi svetnik Körner«. — Mladi in zelo nadarjeni pesnik Theodor Körner je padel v boju za prostost domovine, šele dvaindvajset let star (1791—1813) —

Vsi so bili presenečeni, a sledilo je še drugo in tretje presenečenje. Pevec je bil namreč vojni tovariš mladega pesnika, spremljevalec na klavirju se je pa hitro približal čestitljivemu starčku in je zaklical: Jaz sem pa Karl Maria Weber, komponist pesmi Vašega sina!»

Trije Škoti.

V anekdoti »Štirje Shetlandci«, 1. zvezek str. 134. beremo o izredni starosti ondotnih otočanov. Zelo stari postanejo tudi bližnji Škoti. O tem nam prav dobro pripoveduje tale dogodbica.

Neki angleški učenjak je potoval po Škotskem. Videl je nekoč bolj postarnega moža, ki je sedel na kmenu ob cesti in bridko jokal.

»Kaj pa Vam je?«, vpraša sočutno tujec.

»Oče me je nabil!»

»Zakaj pa vendar in kako?«, se čudi tujec.

»Zato ker nisem hotel staremu očetu pomagati, ko je šel spat.«

»Ja, koliko ste pa stari?«

»Šestdeset let.«

»In oče?«

»Devetdeset.«

»In stari oče?«

»Stoindvajset.«

Za tiskovni sklad »Pravica« sta poslala tov. Jože Narobe iz Medvod Din. 20.— in Zajc Alojz iz Velenja Din. 25.— Posnemajte!

KUPUJTE PRAVICO!

»Pravica se dobi v prodaj v sledečih ljubljanskih trafikah:

Šterkovič, Dunajska cesta. — Šoukal, Pred Škofijo. Sitar, Florjanska ul. — Leskovšek, Dunajska c. — Jeler, Krakovski nasip. — Posamezna številka stane 1 Dinar.

„GAZELA“

je nova znamka. V dobrem letu pa se je radi svoje kakovosti tako upeljala, da se dobi povsod in jo zahtevajo vse gospodinje.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

(v lastni hiši tik za frančiškansko cerkvijo)

obrestuje vloge brez odbitka po

5%

Stanje hranil. vlog nad 120.000.000 K.

Stanje rez. zakladov nad 1.000.000 K.

Inserirajte v „PRAVICI!“

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN GALANTERIJA

MIROSLAV BIVIC

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila vseh v to stroko spadajočih del. VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP, NOTEZOV IN BLOKOV. Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

Ustanovljena leta 1911.

Hranilnica kmetijskih občin

Dunajska cesta št. 38 v hiši Zadrugne zveze nasproti „Bavarskemu dvoru“.

Hranilnica kmečkih občin sprejema in obrestuje hranilne vloge po

5%.

Rentni in invalidni davek plačuje od 1. julija 1922 dalje hranilnica sama. — Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. Posojila daje na zemljiščih, občinam in korporacijam na amortizacijo.

GOSPODARSKA ZVEZA

Z. Z. O. Z.

LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA 29

1. Blagovni oddelek:	3. Mesni oddelek:
a) poljedelski pridelki in mlevski izdelki,	a) izvoz goveje živine in prašičev,
b) krmila,	b) tovarna mesnih izdelkov,
c) kolonijalno blago.	c) hladilnica,
	d) izdelovanje umetnega ledu.
2. Kmetijski in strojni oddelek:	4. Lesni oddelek:
a) poljedelski in drugi stroji	a) nakup in prodaja lesa ter oglja,
b) semena, umetna gnojila,	b) lastne parne žage, lastna parkeina tovarna.
c) cement, bencin,	
d) galica, žveplo.	
	5. Vinski oddelek:
	a) domača in tuja vina v sodih in buteljkah,
	b) vse vrste žganja, konjak, špirit.

Telefon 137. — Brzjavke: Gospodarska Ljubljana.

Kdo bo skrbel za té, — če se zanemarjaš sam? Nihče!

Vsak član I. DELAVSKEGA KONSUMNEGA DRUŠTVA naj nabavlja vse svoje potrebščine, posebno oblačilno blago izključno pri lastni zadrugi, s tem bo podprl tudi svojo strokovno organizacijo, samega sebe in svoje somišljenike.

Če kupiš pri zadrugi po konkurenčni ceni 1 kg sladkorja, si ga kupil dejansko 3 K ceneje, — če kupiš 3 m blaga za obleko, si ga kupil dejansko 90 K ceneje kot pri konkurenci, ker dobiš 3% popust od vsega kupljenega in takoj plačanega blaga!

Najceneje in najbolje kupiš vedno le pri lastni zadrugi.

PODRUŽNICE:

Djakovo, Maribor, Sarajevo,
: Sombor, Split, Šibenik. :

TELEFON št. 57 in 470.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D.

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10

(v lastni palači vis-à-vis hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolj tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din., - vloge nad 100.000.000 Din.

EKSPOZITURA: Bled.

Interesna skupnost:
Gospodarska banka d. d. Novisad.

Račun poštno-ček. urada:
za Slovenijo št. 11.945,
v Zagrebu št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.